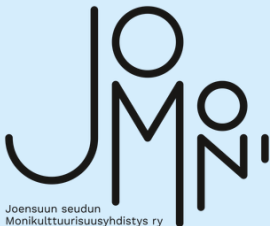

YHDENVERTAISUUSKAHVILA

OPAS TOIMINNAN OHJAAJALLE JA JÄRJESTÄJÄLLE

Joensuun seudun
Monikulttuurisuusyhdistys ry

Kuvat: instagram @jomoniry, Natalia Komarova

LUKIJALLE

Tämä opas on luotu helpottamaan Yhdenvertaisuuskahvila-toiminnan järjestämistä. Toiminta voi olla nimeltään jotain muuta, mutta sen voi toteuttaa samoilla periaatteilla. Keskeistä on turvallinen, matalan kynnyksen ja lämminhenkinen toiminta, joka edistää yhdenvertaisuutta, ihmisten välistä luottamusta sekä luo mahdollisuuksia kohtaamisille ja yksinäisyyden vähentämiselle yhteiskunnassa.

JoMoni ry toteutti Kontiolahden kunnan avustuksella Yhdenvertaisuuskahvila-toiminnan pilotin 9.2024–12.2024. Tämä opas perustuu pääosin toiminnan ohjaajan käytännön kokemukseen, joka oli kerätty haastattelun avulla. Taustalla on myös teoriaa osallisuudesta, kotoutumisesta ja yhdenvertaisuuden edistämisestä.

Opas ei ole tarkka ohjekirja, vaan työkalu. Sen tarkoituksena on antaa pohjaa, ideoita ja tukea toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen. Voit soveltaa sisältöä omaan toimintaympäristösi sopivaksi.

Antoisia ja innostavia hetkiä toiminnan järjestämisessä ja toteuttamisessa!

Natalia Jääskeläinen
Sosionomi opiskelija

**SEURAAMALLA TÄTÄ HAHMOA
LÖYDÄT OHJAAJAN VINKKEJÄ,
IDEOITA JA KÄYTÄNNÖN
HUOMIOITA!**

SISÄLLYS

LUKIJALLE	3
1.YHDENVERTAISUUSKAHVILA. TOIMINNAN LÄHTÖKOHDAT	5
2.TOIMINNAN MERKITYS	8
3.TIEDOTTAMINEN JA OSALLISTUJIEIEN TAVOITTAMINEN	10
4.MITEN LUODAAN TURVALLINEN ILMAPIIRI? OHAJAAN ROOLI	14
5.KIELI JA KULTTUURISENSITIVISYYS	15
6.SUUNNITTELU , TOTEUTUS	18
MUISTILISTA SUUNNITTELUN TUEKSI	20
7.MISTÄ TIETÄÄ, ETTÄ TOIMINTA TOIMII?	22
MATERIAALIT JA TYÖKALUT	23
LÄHTEET	24
LIITE	25

1. YHDENVERTAISUUSKAHVILA. TOIMINNAN LÄHTÖKOHDAT

Yhdenvertaisuuskahvilatoiminta on matalan kynnyksen ryhmätoimintaa, jonka tavoitteena on luoda turvallinen ja avoin tila eri taustoista tulevien ihmisten kohtaamiselle. Toiminta on kaikille avointa ja maksutonta. Se ei edellytä sitoutumista, erityisiä taitoja tai osaamista.

Toiminta on suunnattu aikuisille maahanmuuttaneille sekä kaikille, jotka kaipaavat kohtaamisia. Mukaan voivat tulla niin kotoutumisvaiheessa olevat, jo kotoutuneet kuin kantasuomalaisetkin.

Tässä luvussa kuvataan toiminnan lähtökohdat sekä se, miten ne näkyvät ryhmätoiminnan toteutuksessa. Yhdenvertaisuuskahvilatoiminta perustuu osallisuuden, tosiasiallisen yhdenvertaisuuden ja kaksisuuntaisen kotoutumisen periaatteisiin, joita avataan seuraavaksi.

OSALLISUUS

Osallisuus tarkoittaa kokemusta kuulumisesta yhteisöön sekä mahdollisuutta osallistua ja vaikuttaa. Se ei ole pelkkää mukana olemista, vaan tunnetta siitä, että on hyväksytty, arvostettu ja merkityksellinen osa ryhmää.

Osallisuuden kokemus syntyy, kun ihminen saa osallistua omalla tavallaan, hänen näkemyksiään kuunnellaan ja hän voi kokea kuuluvansa yhteisöön. Osallisuus tukee hyvinvointia ja auttaa löytämään paikan yhteiskunnassa.

KAKSISUUNTAINEN KOTOUTUMINEN

Kaksisuuntainen kotoutuminen tarkoittaa prosessia, jossa sekä maahan muuttanut henkilö että vastaanottava yhteiskunta muuttuvat ja oppivat toisiltaan. Kotoutuminen ei ole vain yksilön sopeutumista, vaan yhteinen muutosprosessi, joka edellyttää aktiivisuutta molemmilta osapuolilta.

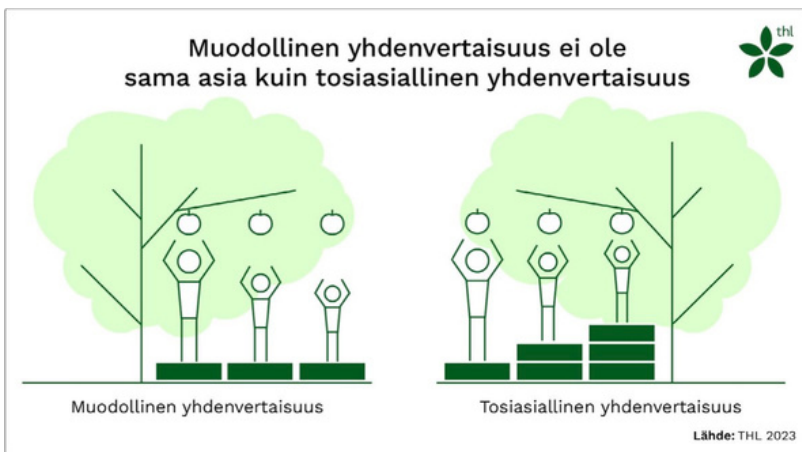
Kaksisuuntainen kotoutuminen rakentuu arjen kohtaamisissa ja vuorovaikutuksessa. Se edellyttää, että yhteiskunta luo rakenteita ja toimintatapoja, jotka mahdollistavat yhdenvertaisen osallistumisen, sekä vahvistaa hyviä väestösuhteita ja vastaanottavuutta.

TOSIASIALLINEN YHDENVERTAISUUS

Yhdenvertaisuus tarkoittaa, että kaikilla ihmisillä on samat oikeudet ja mahdollisuudet. Muodollinen yhdenvertaisuus tarkoittaa sitä, että kaikkia kohdellaan lain edessä samalla tavalla. Pelkkä samanlainen kohtelu ei kuitenkaan aina riitä takaamaan yhdenvertaisia lopputuloksia.

Tosiasiallinen yhdenvertaisuus toteutuu silloin, kun ihmisten erilaiset lähtökohdat huomioidaan ja osallistumisen esteitä pyritään aktiivisesti vähentämään. Tämä voi tarkoittaa sitä, että kaikkia ei kohdella täsmälleen samalla tavalla, jos erilainen tuki edistää yhdenvertaista osallistumista.

Esimerkiksi riittämätön kielitaito tai verkostojen puute voivat vaikeuttaa toimintaan osallistumista ja verkostoitumista. Näitä esteitä voidaan madaltaa viestimällä selkokielellä, käyttämällä eri kieliä tai varaamalla aikaa tulkaukselle. Tällaisia toimia kutsutaan positiiviseksi erityiskohteluksi. Sen tarkoituksena on poistaa tai lieventää osallistumisen esteitä ja edistää tosiasiallista yhdenvertaisuutta.

KEINO EDISTÄÄ KAKSISUUNTAISTA KOTOUTUMISTA KÄYTÄNNÖSSÄ

Kaksisuuntaista kotoutumista edistetään mahdollistamalla arjen kohtaamisia eri taustoista tulevien ihmisten välillä. Toiminta on suunnattu sekä maahanmuuttaneille että valtaväestölle, eikä ryhmiä eriytetä toisistaan, vaan luodaan yhteisiä tiloja ja verkostoja.

Maahan muuttaneelle voi olla haastavampaa verkostoitua ja päästä mukaan erilaisiin ryhmiin tai osaksi yhteisöä esimerkiksi kielitaidon tai verkostojen puutteen vuoksi. Siksi toiminnassa tunnustetaan osallistumista rajoittavia esteitä ja yritetään poistaa niitä. Samalla pyritään huomioimaan myös muiden osallistujien yksilölliset tarpeet, jotta toiminta on aidosti avoin kaikille. Näin toiminta tukee tosiasiallista yhdenvertaisuutta.

Turvalliset ja tasavertaiset kohtaamiset arjessa vahvistavat luottamusta ja hyviä väestösuhteita. Vuorovaikutus ja yhteinen tekeminen tukevat sekä yksilöiden kotoutumista että yhteiskunnan vastaanottavuutta.

MATALAN KYNNYKSEN TOIMINTA

Matalan kynnyksen toiminta tarkoittaa toimintaa, johon **osallistuminen** on mahdollisimman **helppoa** ja vaivatonta. Sen tavoitteena on **poistaa tai vähentää esteitä**, jotka voivat estää ihmisiä osallistumasta.

Matalan kynnyksen toiminta pyrkii edistämään **tosiasiallista yhdenvertaisuutta** tarjoamalla kaikille mahdollisuuden osallistua ja saada **osallisuuden** kokemuksia.

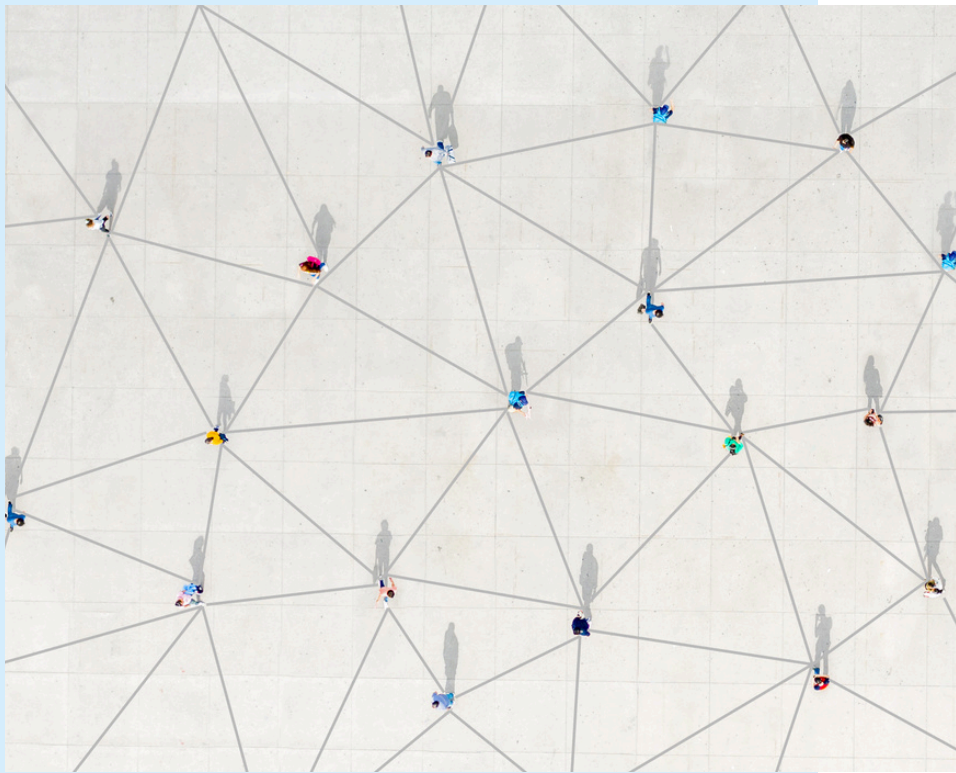

MIETI "MIKÄ VOISI ESTÄÄ IHMISTÄ TULEMASTA?" JA PYRI VÄHENTÄMÄÄN/ POISTAMAAN NE

MATALA KYNNYYS KÄYTÄNNÖSSÄ

- Kielimuuri → **Ei kielitaitovaatimuksia, selkokieli, tarvittaessa englanti ja visuaaliset tukimateriaalit**
- Sijainti ja liikkuminen → **Helposti saavutettava paikka, julkisilla kulkuneuvoilla pääsee**
- Perhetilanne → **Lapsen kanssa saa tulla, tarvittaessa järjestetään ns. lapsiparkki**
- Sosiaalinen jännitys → **Ei pakkoa puhua tai osallistua, saa olla mukana omalla tavalla**
- Taloudellinen tilanne → **Toiminta maksutonta**
- Fyysiset haasteet → **Esteettömyys ja tilojen helppo käytettävyys huomioidaan**
- Kiireinen arki → **Ei sitoutumispakkoa, ei ennakoilmoittautumista**

Kuva: Canva. Kuvapankkikuvat

2. TOIMINNAN MERKITYS

Yksinäisyys, eristäytyminen, kotoutumisen haasteet ovat ilmiöitä, joihin haluttiin vastata käytännön toiminnan kautta. Oppaan laatiminen sai alkunsa tarpeesta jäsentää ja kuvata toimintamalli selkeästi, jotta sitä olisi mahdollista toteuttaa myös muissa ympäristöissä. Pilotin aikana osallistujilta saatu palaute vahvisti, että vastaavalle toiminnalle on koettua tarvetta. Tässä luvussa tarkastellaan toiminnan merkitystä kolmella tasolla.

YKSILÖ

Yhdenvertaisuuskahvilatoiminta tarjoaa osallistujille matalan kynnyksen mahdollisuuden kohdata muita ihmisiä rennossa ja turvallisessa ympäristössä. Toiminta vastaa erityisesti yksinäisyyden kokemuksiin ja tarpeeseen tulla kohdatuksi ilman suorituspaineita, kielitaitovaatimuksia tai veloitetta sitoutua pitkäaikaisesti. Vapaamuotoinen yhdessäolo tukee hyvinvointia, lisää arjen merkityksellisyyden kokemusta ja mahdollistaa vertaistuen sekä kokemusten jakamisen.

YHTEISKUNTA

Yhteiskunnallisella tasolla yhdenvertaisuuskahvilatoiminta voi toimia osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja turvallisuuden tunnetta vahvistavana tekijänä. Toiminta vähentää ennakkoluuloja ja pelkoja mahdollistamalla aidot kohtaamiset eri taustoista tulevien ihmisten välillä. Erityisesti pienemmällä paikkakunnilla matalan kynnyksen ryhmätoiminta tukee verkostoitumista ja täydentää muita palveluja, hyödyttäen sekä kotoutujia että muita kuntalaisia.

KOTOUTUMINEN

Toiminta edistää kulttuurien välistä vuorovaikutusta ja tukee kaksisuuntaista kotoutumista, jossa sekä maahan muuttaneet että valtaväestö oppivat toisiltaan. Yhdenvertaisuuskahvilassa tutustutaan toisiin ihmisiin, kulttuureihin ja arjen kokemuksiin luonnollisesti, mikä lisää ymmärrystä ja vähentää vastakkainasettelua. Samalla toiminta tukee kielen oppimista arjen vuorovaikutustilanteissa ja auttaa rakentamaan sosiaalisia verkostoja paikallisessa yhteisössä.

**TÄLTÄ SIVULTA SAAT AJATUKSIA
JA NÄKÖKULMIA TOIMINNAN
PERUSTELUIHIN, VAIKKA
RAHOITUSHAKEMUSTA VARTEN!**

3. TIEDOTTAMINEN JA OSALLISTUJIEN TAVOITTAMINEN

Yhdenvertaisuuskahvilatoiminnan pilotti järjestettiin nopealla aikataululla. Alkuvaiheessa kävijämäärä oli vähäinen, mutta ajan kuluessa tilanne parani. Tiedottamiseen on tärkeää panostaa riittävän ajoissa ja suunnitelmallisesti.

HALUATKO TAVATA UUSIA IHMISIÄ JA HARJOITELLA SUOMEN KIELTÄ?

tule
JoMonin
kahvilaan!

KESKIVIIKKOISIN
KLO. 15.30 - 17.30
OSOITE

Monikulttuurisessa kahvilassa on tarjolla kahvia, pientä syötävää ja viikottain vaihtuvia keskustelunaiheita.

LISÄTIETOJA:
NIMI.SIKUNIMI@JOMONI.FI

SEURAA TIEDOTUSTA JOMONIN
INSTAGRAMISSA @JOMONIRY

Yhdenvertaisuuskahvilan pilottiin tuotettu mainosjuliste.

SUUNNITTELE TIEDOTTAMINEN ETUKÄTEEN

Tiedottamista kannattaa suunnitella. Missä kanavissa, milloin, miten ja kuinka usein viestitään.

Usein yksi ilmoitus ei riitä, vaan tarvitaan toistoa. "Puskaradio" toimii usein erittäin hyvin, mutta se on hidas väline. Siksi näkyvyyttä kannattaa rakentaa useamman kanavan kautta samanaikaisesti ja ajoissa.

MUISTA ERI KANAVAT

- Omat verkostot ja yhteistyökumppanit
- Sosiaalinen media
- Lehdet (ilmoitukset, artikkeli toiminnasta)
- Fyysiset ilmoitukset, julisteet (mm. kaupat, kirjastot, koulut, seurakunnat)
- Paikalliset tapahtumat

KOHDERYHMÄ. KENELLE PUHUT?

Toiminta on avoin kaikille. Silti on hyödyllistä hahmottaa kohderyhmää esimerkkiosallistujien kautta.

Kenelle tämä toiminta voisi sopia?

Mitä hän kaipaa juuri nyt?

Usein on helpompi tunnistaa oma tarve tai tilanne kuin samaistua kohderyhmään. Siksi kuvataan tilanteita ja tarpeita. Ei vain toimintaa.

- "Kaipaen seuraa."
- "Haluan harjoitella kieltä."
- "En uskalla sitoutua mihinkään."
- "En tunne ketään."
- "Ei ole rahaa maksaa toiminnasta."

Ilmoitustekstiä suunniteltaessa voi hahmotella erilaisia esimerkkiosallistujia ja pohtia heidän elämäntilannettaan, siitä nousevia tarpeita sekä mahdollisia osallistumisen esteitä. Näin viestiä voidaan muotoilla kohderyhmää paremmin tavoittavaksi.

**KATSO ESIMERKKIEJA
SEURAAVALTA SIVULTA**

Esimerkki 1.

Elämäntilanne →	Tarve →	Este →	Esteen purku ja sen näkyvyys ilmoituksessa
<ul style="list-style-type: none">• 34-vuotias nainen• Asunut Suomessa 5v. Käynyt kotoutumiskoulutuksen muutama vuosi sitten• Perheellinen, pienet lapset• Työtön, opiskelee suomea aktiivisesti ja hakee töitä• Verkostot pääosin perheestä ja kielikursseilta, ei paikallisia tuttavuuksia• Taloudellinen tilanne heikko• Taustalla traumaattisia kokemuksia → heikko luottamus viranomaisiin ja virallisiin palveluihin	<ul style="list-style-type: none">• Harjoitella suomen kieltä käytännössä• Tutustua paikallisiin ihmisiin/verkostoitua• Rento ja turvallinen ympäristö	<ul style="list-style-type: none">• Ei tiedä, missä voisi tavata paikallisia matalalla kynnyksellä• Maksullisiin kursseihin tai harrastuksiin ei ole varaa• Kielitaidon epävarmuus• Lastenhoidon järjestäminen usein vaikeaa• Epäluottamus virallisiin palveluihin	<ul style="list-style-type: none">• Toiminta on maksutonta• Ei ilmoittautumista eikä sitoutumista• Epävirallinen ja rento ilmapiiri• Suomen kieltä harjoitellaan arjen keskusteluissa• Voi tulla lasten kanssa. Heille keksitään omaa tekemistä• Kaikki kielitasot ovat tervetulleita

Haluaisitko harjoitella suomea ja tutustua uusiin ihmisiin?

Mitä?

Rento ja maksuton Yhdenvertaisuuskahvila.

Missä?

[Paikka]

Milloin?

Torstaisin klo 17-19

Kahvilassa voit keskustella eri asioista ja tavata paikallisia ihmisiä.

Mikä tahansa kielitaito riittää!

Ei ilmoittautumista, ei sitoutumista.

Voit tulla myös lasten kanssa. Heille keksitään omaa tekemistä.

Tule mukaan kahville!

Esimerkki 2.

Elämäntilanne →	Tarve →	Este →	Esteen purku ja sen näkyvyys ilmoituksessa
<ul style="list-style-type: none">• 40-vuotias suomalainen mies• Muuttanut uudelle paikkakunnalle• Asuu yksin• Ei vielä ystäviä tai tuttaviva• Vapaa-aikana haluaa tutustua ihmisiin• Uudet sosiaaliset tilanteet/ryhmät jännittävät	<ul style="list-style-type: none">• Tutustua uusiin ihmisiin• Rennot kohtaamiset ilman paineita ja odotuksia	<ul style="list-style-type: none">• Jännittää tulla uuteen paikkaan• Huoli siitä, pitääkö osata tai osallistua aktiivisesti• Ei tiedä, mitä ryhmässä tapahtuu• Entä jos ei jaksakaan tulla joka kerta	<ul style="list-style-type: none">• Osallistua saa omalla tavalla, vaikka olemalla mukana ja kuuntelemalla• Toimintaan ei tarvitse sitoutua• Omana itsenä oleminen riittää• Halutessaan voi olla etukäteen yhteydessä ohjaajaan ja kysyä lisää

Jos haluat tutustua uusiin ihmisiin, mutta jännittää niin tämä on sinulle!

Mitä?

Monikulttuurinen ja maksuton Yhdenvertaisuuskahvila.

Rentoa yhdessäoloa ja hengailua.

Missä?

[Paikka]

Milloin?

Torstaisin klo 17-19

Tapaamisissa pääset tapaamaan uusia ihmisiä ja viettämään aikaa rennosti.

Saat osallistua sen verran kuin itse haluat. Pelkkä mukana oleminen riittää.

Ei ilmoittautumista eikä sitoutumista.

Voit tulla silloin kun sinulle sopii.

Kysy lisää tai **vain tutustu** ohjaajaan etukäteen!

(Yhteystiedot)

Tule mukaan omana itsenäsi!

4. MITEN LUODAAN TURVALLINEN ILMAPIIRI? OHJAAJAN ROOLI

Turvallista ilmapiiriä on hyvä tukea tietoisesti. Ryhmässä ohjaajan asenne ja tapa kohdata ihmiset vaikuttavat siihen, millaiseksi yhteinen tila muotoutuu. Usein ohjaajan tapa olla tarttuu myös osallistujiin.

Tässä luvussa tarkastellaan, miten ohjaaja voi pyrkiä rakentamaan ja vahvistamaan hyvän ja turvallisen ilmapiirin ryhmässä.

**USEIN RIITTÄÄ, ETTÄ OLET
AIDOSTI KIINNOSTUNUT
IHMISSISTÄ JA USKALLAT KYSYÄ.**

Ohjaaja - turvallinen mahdollistaja

Ohjaajan ei tarvitse olla asiantuntija, vaan mahdollistaja. Yhdenvertaisuuskahvilan kaltaisessa toiminnassa auttaa, että ohjaaja on helposti lähestyttävä, lämmin ja aktiivinen.

Tuet turvallista ja luottamuksellista ilmapiiriä, kun

- huomioit myös hiljaiset osallistujat, esimerkiksi ensikertalaiset
- kysyt ja kuuntelet, mutta et pakota ketään puhumaan
- myönnät avoimesti, jos et tiedä
- et oletta, vaan kysyt
- olet utelias ja kysyt ystävällisesti
- jos teet virheen, myönnät sen ja pyydät anteeksi
- olet sensitiivinen toisten kokemuksille. (kts. luku 6)
- pysyt neutraalina erilaisissa näkemyksissä
- osaat tunnistaa ja puutut heti epäasialliseen käytökseen
- tiedät, miten toimia ristiriitatilanteissa.

5.KIELI JA KULTTUURISENSITIIVISYYS

Kulttuurisensiitiivisyys on **halua, kykyä ja herkkyyttä ymmärtää** eri taustoista tulevaa ihmistä. Kulttuurisensiitiiviset palvelut eivät tarkoita erillispalveluita kaikille kohderyhmille, vaan palveluita, jotka pystyvät **tunnistamaan erilaisten asiakkaiden tarpeet ja joustamaan tarvittaessa.**

THL 2024: Kulttuurisensiitiivinen työote.

Kulttuurisensiitiivisyys tarkoittaa ammattilaisen **kulttuurisesti kunnioittavia vuorovaikutus-taitoja ja arvostavaa** sekä sanallista että sanatonta **kohtaamista.** Viestintää ammattilaisen ja asiakkaan välillä niin, että kummallakin vuorovaikutuksen osapuolella on **oikeus oman kulttuurinsa ilmaisuun** ja sen kanssa **hyväksytyksi ja kuulluksi tulemiseen.**

Castaneda ym. 2018, 113

Kulttuurisensiitiivisyys ryhmässä

- Älä oletta - kysy.
- Huomioi ja kunnioita yksilöllisiä tarpeita.
- Puutu loukkaavaan puheeseen. Kunnioittava puhetapa on ryhmän yhteinen sääntö. Ryhmässä ei hyväksytä syrjintää missään muodossa.
- Ryhmä on uskonnollisesti ja poliittisesti neutraali. Esimerkiksi pilotissa tehtiin selväksi, että vaikka tila oli seurakunnan, toiminta ei sisältänyt uskonnollista sisältöä.
- Suhtaudu erilaisuuteen kunnioittavasti ja arvostavasti.

Yhteisymmärryksen edistäminen

- Pyri käyttämään selkokieltä (lyhyet lauseet, konkreettiset sanat).
- Puhu rauhallisesti ja toista tarvittaessa eri sanoin.
- Hyödynnä elekieltä ja havainnollistamista.
- Harjoitelkaa suomea osana toimintaa, mutta sallikaa monikielisyys.
- Käyttäkää tarvittaessa käännöstyökaluja.
- Hyödyntäkää kuvia ja muuta visuaalista materiaalia tukena.
- Kannusta ryhmäläisiä hyödyntämään omaa osaamistaan ilman paineita tai velvollisuutta.

Kuva: Canva. Kuvapankkikuvat

**TÄYDELLINEN KIELI EI OLE TÄRKEÄÄ,
YMMÄRRETYKSI TULEMINEN ON.**

Kuva: instagram @jomoniry

6. SUUNNITTELU, TOTEUTUS

Yhdenvertaisuuskahvilan pilotti järjestettiin kerran viikossa noin kahden tunnin kestävinä tapaamisina. Tapaamisia toteutettiin yhteensä 14, ja toiminta toteutui seurakunnan tiloissa. Toimintaa ohjasi kaksi ohjaajaa. Tapaamiset suunniteltiin etukäteen, mutta sisältöä muokattiin osallistujien toiveiden ja ryhmän tilanteen mukaan. Toiminta sisälsi keskustelua, pelejä, teemoihin liittyvää tekemistä sekä vierailijoita. Säännöllinen rakenne (kahvittelu, kuulumiskierros ja päivän teema) loi turvallisuutta ja ennakoitavuutta, mutta toteutus pysyi joustavana.

Tässä luvussa kuvataan, miten Yhdenvertaisuuskahvilatoiminta toteutettiin käytännössä. Luvusta löydät esimerkkejä tapaamisen rakenteesta, teemoista ja sisällöistä sekä ohjaajan muistilistan suunnittelun tueksi.

Pilotin tapaamiskerrat, teemat ja ohjaajan kokemukset on kuvattu laajemmin liitteessä olevassa taulukossa. Seuraavassa on koottu tiivistetyksi keskeisiä havaintoja pilotin toteutuksesta.

Kuvat: instagram @jomoniry

- Osallista ryhmäläisiä suunnitteluun. Toiveiden esiin tuomista voi tukea esimerkiksi välipalautteilla ja äänestyksillä. Kun osallistujat kokevat, että heidän näkemyksensä huomioidaan, aktiivisuus ja sitoutuminen vahvistuvat.
- Avoin ryhmä edellyttää suunnitelmallisuutta. Koska osallistujien aktiivisuutta ei voi ennakoida, vaikka toiveita kysytäänkin. Ohjaajalla on hyvä olla selkeä rakenne ja tarvittaessa varasuunnitelma.
- Tilannetaju. Aihevalinnoissa on hyvä huomioida ryhmän valmius, kiinnostus ja ilmapiiri.
- Toiminnan vapaa-ajan luonne on tärkeä säilyttää. Taukojen ja liikkumisen mahdollisuus tukevat rentoa ilmapiiriä ja ehkäisevät luentomaisuutta.
- Toiminnalliset menetelmät madaltavat osallistumisen kynnyksiä. Pelit, musiikki ja muu yhteinen tekeminen helpottavat vuorovaikutusta.
- Ohjaajan oma osaaminen on voimavara. Kiinnostuksen kohteet ja vahvuudet tuovat luontevuutta toimintaan, ja innostus voi välittyä myös osallistujille.
- Työparityöskentely voi helpottaa ohjausta merkittävästi. Erityisesti monimuotoisessa ryhmässä se mahdollistaa samanaikaiset tehtävät ja erilaisten tarpeiden paremman huomioimisen.

**JOS IHMISET JUTTELEVAT JA
VIIHTYVÄT, OHJELMAA EI TARVITSE
VÄKISIN VIEDÄ ETEENPÄIN.**

**SÄÄNNÖLLISYYS LUO TURVALLISUUTTA.
OTA KÄYTTÖÖN NS.TOISTUVAT RUTIINIT
VAIKKA KUULUMISKIERROS,
KAHVITTELU, TAPAAMISEN LOPETUS.**

SUUNNITTELE

- Muista, että kyse on vapaa-ajan toiminnasta. Tärkeintä on hyvä ilmapiiri ja yhdessäolo. Ohjelma on väline vuorovaikutuksen tukemiseen ja se voi joustaa. Ohjelman täydellinen läpikäyminen ei ole tavoitteena.
- Varaudu muutoksiin. Pidä mielessä muutama vaihtoehto.
- Ensimmäinen kerta kannattaa suunnitella ohjaajavetoisesti. Osallista, mutta älä odota liikaa. Aktiivisuus rakentuu usein ajan kanssa.

HUOMIOI TURVALLISUUS:

- laadi turvallisuussuunnitelma, kerro myös ryhmäläisille miten toimitaan haastavissa tilanteissa
- turvallisen tilan periaatteet, voidaan myös luoda yhdessä ja tehdä näkyväksi (esim. juliste).
- avoimessa ryhmässä periaatteet on hyvä kerrata uusille osallistujille.

HUOMIOI LAPSET

Jos osallistujat voivat tulla lasten kanssa mieti etukäteen:

- missä lapset oleskelevat
- kuka on heidän kanssa
- millaista tekemistä eri-ikäisille on tarjolla (esim. väritys, piirtäminen, palapelit, lelut, helpot pelit).

HUOMIOI TILA

Saavutettavuus (esteettömyys), istumapaikat, keittiö, wc-tilat ja liikkumatila ym. Puuttuko jotain? Miten vois ratkaista?

TARJOILUT

Huolehdi tarjoiluista ajoissa (mm. kahvi, tee, suodatinpussit, erityisruokavaliot, tarjottavat).

POHDI MITEN OSALLISTAT

Suunnittele miten osallistat ryhmäläisiä toiminnan suunnitteluun ja arviointiin.

VARMISTA TIEDONKULKU

Varmista, että osallistujilla on selkeä tieto siitä, mistä saa ajankohtaista tietoa toiminnasta (esim. somekanava, verkkosivu tai muu tiedotuskanava). Tämä on tärkeää esimerkiksi muutostilanteissa tai ohjaajan sairastuessa.

TULE PAIKALLE HYVISSÄ AJOIN

Valmistele tila ja tarjoilut ennen osallistujien saapumista.

7. MISTÄ TIETÄÄ, ETTÄ TOIMINTA TOIMII?

Pilotin aikana arviointi oli pääosin epämuodollista. Palautetta kerättiin suullisesti tapaamisten lopussa ja keskustelujen yhteydessä. Osallistujilta kysyttiin esimerkiksi, miltä kerta oli tuntunut ja mitä he toivoisivat jatkossa. Ideat ja ehdotukset olivat tervetulleita.

Toiminnasta saatiin myönteistä palautetta. Tunnelma koettiin hyväksi, osallistujat palasivat toimintaan uudelleen ja useat toivoivat toiminnan jatkuvan.

Pilotin aikana havaittiin, että suunnitelmallisempi ja säännöllisempi palautteenkeruu tukisi toiminnan kehittämistä. Palautetta voidaan hyödyntää myös tulevan toiminnan mainostamisessa, mikäli palautteenantajilta on saatu siihen lupa.

VOIT HYÖDYNTÄÄ ESIM. NÄITÄ:

- Fiiliskierros (alussa tai lopussa). Voit hyödyntää kuvakortteja, tunnekuutiota tai muita apuvälineitä. Lisätietoa ja materiaaleja löytyy esimerkiksi: [hakemalla ryhmärenki mikä fiilis](#)
- Äänestys (esim. "peukku ylös / alas" tai asteikko 1-5).
- Toiveiden kerääminen seuraavaa kertaa varten. Toiveita voi kerätä myös luovasti, esimerkiksi piirtämällä tai kirjoittamalla eri kielillä.
- Kauden lopussa lyhyt kirjallinen palautelomake (paperinen tai sähköinen). Huomioi osallistujien kielitaito.
- Palautteen antaminen anonyymisti voi madaltaa kynnystä huomattavasti.

SE, ETTÄ JOKU TULEE TOISEN KERRAN, ON USEIN PARAS PALAUTE.

ARVIOINNIN EI TARVITSE OLLA RASKASTA. TÄRKEINTÄ ON, ETTÄ PALAUTETTA KERÄTÄÄN JA HYÖDYNNETÄÄN TOIMINNAN KEHITTÄMISESSÄ.

MATERIAALIT JA TYÖKALUT

- **Toiminnan arviointityökaluja löytyy** <https://ryhmarenki.fi/mika-fiilis/> tai hakemalla hakukoneella käyttämällä sanoja: ryhmärenki mikä fiilis
- **Emoji lautapeli** <https://viitotturakkaus.fi/tuote/emoji-tunteet-lautapeli-1-2/>
Hakusanat: tunteet lautapeli viitotturakkaus
- **Tietoa ja harjoituksia mielen hyvinvointiin eri kielillä**
<https://mielilyhdistykset.fi/turku/tietoa-ja-harjoituksia/>
Hakusanat: hyvinvointia eri kielillä
- **Tältä sivulta löytyy SERENE-hankkeen monikielisiä materiaaleja, kuten mielenterveysbingo, joita voidaan hyödyntää toiminnan toteutuksessa.**
<https://mielilyhdistykset.fi/turku/materiaalipankki/>
Hakusanat: mieli turku materiaalit
- **Edistääkö toiminta osallisuutta? 24 apukysymystä**
<https://thl.fi/>
Hakusanat: osallisuus toiminta thl 24
- **Tästä vinkkejä ryhmänohjaajalle selkokielen käyttöön sekä noin 50 minuuttia kestävä verkkokoulutus selkokielestä:**
Näin puhut selkokieltä
<https://selkokeskus.fi/selkokieli/nain-puhut-selkokielta/>
Hakusanat: näin puhut selkokieltä

Selkokieli tutuksi koulutus

<https://www.eoppiva.fi/kurssit/selkokieli-tutuksi/#/>

Hakusanat: selkokieli tutuksi koulutus

LÄHTEET

- Saukkonen, P. 2020. Suomi omaksi kodiksi. Kotouttamispolitiikka ja sen kehittämismahdollisuudet. Helsinki: Gaudeamus.
- Siukola, R., Sahrjo, A., Vihtari, J. & Soronen, S. 2024. Yhdenvertaisuuden edistäjän opas. <https://www.julkari.fi/items/9acacdaa-1596-4504-ab95-26e9c8825aa1>
- Laki kotoutumisen edistämisestä 681/2023.
- Leemann, L. & Hämäläinen, R.-M. 2015. Matalan kynnyksen palvelut. Sosiaalisen osallisuuden edistämisen koordinaatiohanke (Sokra). Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.
https://thl.fi/documents/155392151/190140732/Tietopaketti_Matalan_Kynnyksen_Palvelut.pdf/97b1aef8-b8ca-4ec3-ac4c-b80d3e754cec/Tietopaketti_Matalan_Kynnyksen_Palvelut.pdf?t=1516029108524.
- Leinonen, J. 2025. "Tulevaisuudenusko on kaikista tärkeintä." Karjalainen, 29.9.2025.
- Nivala, E. & Ryyttä, S. 2024. Sosiaalipedagogiikka. Kohti inhimillistä yhteiskuntaa ja kestäväää elämää. Helsinki: Gaudeamus.
- Oikeusministeriö. 2025. Mitä yhdenvertaisuus on?. <https://yhdenvertaisuus.fi/mita-yhdenvertaisuus-on/>. 12.12.25.
- Pinolehto, M. 2023. Matalan kynnyksen ryhmätoiminta vahvistaa osallisuutta. Sosiaalinen osallisuus. <https://www.diak.fi/dialogi/blogi/matalan-kynnyksen-ryhma-toiminta-vahvistaa-osallisuutta/>. 15.12.2025.
- Kotoutuminen.fi. Yhteiskunnan vastaanottavuuden näkökulmasta kotoutuminen on monensuuntaista. <https://kotoutuminen.fi/yhteiskunnan-vastaanottavuus>.
- Suomen Kotiseutuliitto. Kaksisuuntaista kotoutumista. <https://kotiseutuliitto.fi/tietopankki/kulttuurisesti-moninainen-kotiseututyo/asukaslahtoinen-kotoutuminen/kaksisuuntaista-kotoutumista/>.
- KEHA-keskus. Kotoutumisen edistäminen. <https://www.keha-keskus.fi/kotoutumisen-edist%C3%A4minen>.

Aihe	Mitä tehty	Ohjaajan kokemus / kommentti:	Vinkit, materiaalit, ideat
Aloituskerta	-tulevan toiminnan yhdessä suunnittelua -osallistujien toiveita kysytään	Ensimmäisellä kerralla osallistujat eivät olleet vielä valmiita aktiiviseen osallistumiseen tai suunnitteluun.	Ensimmäisellä kerralla on parempi keskittyä matalan kynnyksen tutustumiseen ja yhdessäoloon. Osallistaminen ja yhteinen suunnittelu toimivat paremmin myöhemmissä tapaamisissa. Tapaamisen päätteeksi voidaan kysyä palautetta kerrasta sekä toiveita ja ajatuksia seuraavista kertoista varten.
Elämä Suomessa	Keskusteltu arjesta Suomessa. Osallistujat pääsivät jakamaan ja kuulemaan kokemuksia.	Toimiva, keskustelua herättävää aihe.	Keskustelua voi tarvittaessa(!) ohjata teemakysymyksillä. Pienryhmiin jako, jos ryhmä on suuri.
Luonto	Rauhallinen kävely/retki lähiluonnossa.	Luonto on tärkeä osa suomalaista arkea ja kulttuuria. Vaatimaton kävely toimii hienosti tässä ryhmässä.	Huomioi sääolosuhteet. Mahdollisuuksien mukaan kerro etukäteen, että ulkoilu on tulossa. On hyvä muistuttaa sopivasta vaatetuksesta ja tarvittaessa varata mukaan esimerkiksi sateenvarjo, sadeviitta tai ylimääräiset hanskat.
Musiikki	Osallistujat jakoivat musiikkia omista kulttuureistaan tai omia lempikappaleitaan ja kuunneltu musiikkia yhdessä. Keskusteltu kappaleista heränneistä ajatuksista.	Toimi hyvin keskustelun herättäjänä ja lisäsi kiinnostusta toisia kohtaan. Musiikki madalsi vuorovaikutuksen kynnyksiä ja tuki myös kielen harjoittelua, kun kappaleiden sanoja ja merkityksiä pohdittiin yhdessä.	Osallistujia voi pyytää etukäteen miettimään kappaleen. Voidaan yhdessä pohtia laulujen sanoituksia tai yrittää selittää erikielisten kappaleiden merkityksiä.
Maahanmuuttajien palvelut Suomessa	Keskusteltiin maahanmuuttajille tarjolla olevista palveluista ja osallistujien omista kokemuksista niiden käytöstä.	Hyödyllinen aihe, mutta voi olla tylsä tai liian rankka vapaa-ajalle.	Aihe kannattaa käsitellä kevyesti. Esimerkiksi keskustella kokemuksista. Tarvittaessa yhdessä etsiä tietoa ja vastauksia. Teema sopii paremmin ryhmälle, jolla on siihen tarvetta, joten tarve ja kiinnostus on hyvä kartoittaa etukäteen. Haluaako ryhmäläiset selvittää jotain vai jakaa kokemuksia?
Lautapelailua	Pelattiin Matka Karjalaan -lautapeliä.	Lautapelit toimivat hyvin. Peli tarjosi tilaisuuden oppia uutta hauskaa ja vuorovaikutteisella tavalla. Sekä herätti keskustelua ja yhteistyötä. Peli sujui hyvin, vaikka ei yhtä yhteistä kieltä ollut.	Suomen aarre Alias- ja Dixit-tyyliset pelit voivat olla myös toimivia vaihtoehtoja. Pelaaminen joukkueissa tai pareittain on mainio tapa tukea yhteishenkeä ja toimii myös käytännön ratkaisuna silloin, kun osallistujia on enemmän kuin pelivälineitä.
Kekri	Kekri-tapahtuma, jossa tutustumista paikallisiin kummitustarinoihin, lanttujen kaivertamista lyhyiksi, Halloween/kekri-aiheinen, tietovisan ja toiminnallinen onnenpyörä.	Todella hauskaa ajanviettoa, joka tuki kulttuurien välistä vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyttä. Osallistujat jakoivat myös omien maidensa Halloween- ja juhlapäiväperinteitä.	Vuoskiertoon liittyviä teemoja ja juhlapäiviä kannattaa ehdottomasti hyödyntää. Teemaan on hyvä yhdistää toiminnallisia tehtäviä, kuten visoja, pelejä tai kevyitä yhteisiä aktiviteetteja, jotka tukevat osallistumista ja keskustelua.

Suomen kielen harjoittelua	Suomen kielen harjoittelua rennosti keskustelun avulla.	Kokemus oli osallistujien mukaan mukava ja kannustava.	Kielen harjoittelu voi yhdistää muuhun toimintaan, jotta se ei tunnu oppitunnilla tai liian vaativalta. Huomioi osallistujien toiveet ja osaamistasot.
Mielenterveys ja hyvinvointi	Keskusteltu hyvinvoinnista, tunteista ja hyvinvointi vinkeistä. Pelattiin emoji lautapeliä. (Linkki löytyy sivulta 24)	Teema kannattaa käsitellä vapaaehtoisesti ja kevyesti. Helppo lautapeli toimi hyvänä keinona lähestyä aihetta ilman paineita ja juuri jokaiselle sopivalla tasolla. Ryhmän koko ja ilmapiiri on hyvä huomioida.	
Vierailija	SETAn työntekijä esitteli Raduga Raduga -projektiä ja keskusteltiin LGBTQI+ teemoista sekä seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen oikeuksista ja tilanteesta Suomessa.	Vierailijalla oli selkeä ja visuaalisesti tuettu esitys. Hän puhui suomea, englantia ja venäjää, mikä helpotti ymmärtämisestä. Kysymysten äärelle pysähdyttiin yhdessä, ja keskustelu oli aktiivista. Toiminnasta saatiin hyvää palautetta.	Osallistujilta voi kysyä etukäteen toiveita kiinnostavista aiheista ja etsiä vierailijan niiden pohjalta. Vierailija voi esitellä esimerkiksi järjestöä tai muuta toimintaa. Vierailijalle on hyvä kertoa etukäteen ryhmän kielitaidosta (esim. selkosuomen tarve). Myös omia verkostoja ja kiinnostuksen kohteita kannattaa hyödyntää.
Kotopolku-peli	SPR:n Kotopolku-pelin pelaaminen kotoutumiseen ja Suomessa asumiseen liittyvistä teemoista.	Peli tarjosi mahdollisuuden oppia Suomesta ja keskustella erilaisista kokemuksista sekä tutustua toisten tarinoin. Myös kotoutuneiden ja Suomessa syntyneiden osallistujien mielestä peli oli hauska ja opettavainen. Peli on melko pitkä, mutta koettiin mielekkääksi. Lautapelit olivat ohjaajien suosikkeja.	Peli vois toimia hyvin pareittain (esim. yksi pelinappula kahdelle), jolloin kokemuksia ja osaamista voidaan yhdistää. Vaikka juuri Kotopolku-peliä ei olisi saatavilla, kotoutumiseen liittyvien kysymysten käsittely pelillisesti on toimiva ja hauska tapa oppia.
Joulunavaus tapahtumaan osallistuminen	Osallistuminen paikalliseen joulunavaustapahtumaan, esitelty JOMonin toimintaa ja kohdattu paikallisia toimijoita ja asukkaita.	Ryhmän kautta ihmiset saavat tietoa paikallistapahtumista ja uskaltavat osallistua niihin matalalla kynnyksellä.	Osallistujille voidaan tarjota mahdollisuus toimia vapaaehtoisena esimerkiksi järjestöä edustaen tai osallistua tapahtumaan rennosti kävijänä.
Itsenäisyyspäivän juhlat	Juhla-aiheista tekemistä: Suomi-aiheinen tietovisa, pukuäänestys (kooste noin 20 eri vuosien Linnan juhlien puvuista, joista äänestettiin suosikit), karjalanpiirakoiden leivontaa sekä Suomenkartta palapeli.	Toiminta oli hauska sekä yhteisöllinen. Varmasti edisti kulttuuriperinnön tuntemusta. Mukana oli eri-ikäisiä osallistujia, myös lapsia, ja tekemistä löytyi kaikille.	Erilaiset toimintapisteet mahdollistavat osallistumisen omalla tavalla sekä madaltavat kynnystä, etenkin jos osallistujia paljon.
Pikkujoulut	Pipareiden leivonta, koristelu ja maistelu kahvin ja glögin kera sekä jouluaiheinen tehtävä/visa (onnenpyörä).	Toiminta loi iloisen, lämpimän ja yhteisöllisen ilmapiirin.	Kulttuuriin liittyviä juhlia kannattaa hyödyntää, sillä niiden kautta opitaan suomalaisesta kulttuurista ja voidaan samalla vertailla, miten vastaavia juhlia vietetään eri maissa.